

Uzasadnienie

Rząd dostrzega potrzebę kontynuacji realizowanych od 2006 r. działań mających na celu zintegrowanie lokalnych środowisk wokół problemów i potrzeb dzieci, zainicjowanie i wsparcie aktywności tych środowisk w zakresie udzielania dzieciom odpowiedniej pomocy, umożliwiającej pokonywanie barier edukacyjnych i przechodzenie na wyższe poziomy edukacji.

Cele te można osiągnąć poprzez dalsze wsparcie tworzenia systemu zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z grup defaworyzowanych: pochodzących z rodzin o niskich dochodach, z problemami wychowawczymi, wykazujących problemy w nauce, zagrożonych przerwaniem realizacji obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki oraz ukończeniem edukacji na niższym poziomie kształcenia, niepełnosprawnych, pochodzących z terenów wiejskich.

W Polsce notuje się jedne z najwyższych wskaźników upowszechnienia wykształcenia na poziomie średnim i wyższym oraz zaledwie zadowalający poziom kompetencji uczniów. Sugerują to wyniki egzaminów zewnętrznych, a przede wszystkim wyniki badań porównawczych prowadzonych w ramach programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju OECD/PISA. W tej sytuacji zajęcia pozalekcyjne i zajęcia pozaszkolne stanowią ważną formę wyrównywania szans edukacyjnych uczniów, a także rozwijania kompetencji kluczowych oraz przygotowania do przyszłego zatrudnienia.

Celem działań wyrównywania szans edukacyjnych jest stworzenie takich warunków, aby każdy uczeń, niezależnie od miejsca zamieszkania, wysokości dochodów rodziny, środowiska, z jakiego się wywodzi, i napotykanym barier, mógł w pełni realizować własne aspiracje edukacyjne.

Istotnym elementem wyrównywania szans edukacyjnych jest wsparcie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc uczniom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe nie funkcjonują prawidłowo w systemie oświaty.

Program niniejszy jest zgodny z celami określonymi w założeniach reformy programowej przygotowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej: stworzenia wszystkim dzieciom równych szans dostępu do edukacji, wsparcia rozwoju edukacyjnego dziecka w wieku przedszkolnym, wsparcia rozwoju indywidualnych zainteresowań uczniów, promowania i wsparcia nauki języków obcych oraz sportu i aktywnego trybu życia. Dlatego też w programie na rok 2008 priorytetowo określono cele dotyczące: zagospodarowania czasu wolnego uczniów, w tym w formie zajęć sportowych, zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności, zwiększenia liczby zajęć edukacyjno-opiekuńczych dla dzieci w wieku przedszkolnym, wzmocnienia roli szkoły w przygotowaniu dzieci 6-letnich do podjęcia nauki szkolnej, rozwijania postaw obywatelskich i przynależności do wspólnoty lokalnej, nauki języków obcych.

Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2008 r. „Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych” jest skierowany do jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.)* tj. organizacji pozarządowych, stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego oraz osób prawnych i jednostek

organizacyjnych działających na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, których cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, które w okresie trwania programu zdecydują się na wdrożenie rozwiązań służących lepszemu rozwojowi edukacyjnemu uczniów.

Jednostka samorządu terytorialnego ma możliwość dokładnego zdiagnozowania problemów i potrzeb swoich mieszkańców, w tym także uczniów. Wykonując swoje ustawowe zadania, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki oraz uwarunkowań lokalnych i regionalnych, jednostka samorządu terytorialnego lub organizacja będą realizowały projekty o charakterze edukacyjnym i wychowawczym, odpowiadające aktualnym wyzwaniom oraz problemom lokalnej społeczności. Opracują one własne rozwiązania, których celem będzie poprawa sytuacji edukacyjnej uczniów zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i środowiskowym.

Realizując *Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 r. „Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych”* jednostki samorządu terytorialnego i organizacje przygotowały programy wspierające rozwój edukacyjny dzieci i młodzieży. Uczniowie korzystali z oferty różnorodnych zajęć, które służyły ich rozwojowi, uzupełnianiu wiedzy oraz rozwijaniu zainteresowań. Pośród różnorodnych form wyrównywania szans edukacyjnych uczniów, realizowanych w ramach programów w poszczególnych województwach, zorganizowane zostały m.in.: zajęcia pozalekcyjne: zajęcia wyrównawcze, koła zainteresowań, warsztaty komputerowe, warsztaty artystyczne, wakacyjne moduły edukacyjne, zajęcia z języków obcych, zajęcia sportowe, wycieczki w celu poznawania własnego regionu, szkolne ośrodki kariery, aktywizacja uczniów niepełnosprawnych, zajęcia wspierające rozwój psychologiczny ucznia, spotkania terapeutyczne z dziećmi, zajęcia w zakresie socjoterapii, terapia poprzez sztukę, terapie logopedyczne promowanie zdrowego trybu życia i przeciwdziałanie uzależnieniom.

Program spotkał się z szerokim zainteresowaniem jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych. Wykorzystano ponad 97% środków przeznaczonych na realizację zadania.

Program „Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych” ma na celu zwiększanie zaangażowania środowisk lokalnych w udzielanie pomocy edukacyjnej. Podstawowym założeniem programu jest zaangażowanie zarówno środków jednostek samorządu terytorialnego, środków organizacji, jak i środków z budżetu państwa. Daje on również możliwość dokonania zakupu niezbędnego wyposażenia do prowadzenia zajęć, pod warunkiem, że wyposażenie to będzie wykorzystywane w dalszych latach do realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych wobec dzieci i młodzieży oraz, że nie będą to zakupy środków trwałych i zakupy inwestycyjne.

Zakłada się, że jednostki samorządu terytorialnego przygotowują różnorodną ofertę zajęć, które służyć będą wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, uzupełnianiu wiedzy, rozwijaniu zainteresowań, rozwojowi kompetencji kulturowych, wyrównaniu braków edukacyjnych, promowaniu zdrowia i aktywności fizycznej, jak również kształtowaniu postaw i umiejętności niezbędnych do kontynuowania nauki na wyższych szczeblach edukacji szkolnej. Zajęcia te będą dostępne także dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Poszerzona zostanie także oferta zajęć edukacyjno-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym.

System ten będzie w znacznie większym stopniu uwzględniał regionalne i lokalne polityki edukacyjne jednostek samorządu terytorialnego, dawał możliwość wspierania szczególnie newralgicznych na danym terenie problemów edukacyjnych.

Na realizację programu przeznaczona się 82.000 tys. zł z budżetu państwa na 2008 rok, z czego 77.000 tys. zł ze środków zaplanowanych w rezerwie celowej Nr 35 „Dofinansowanie Narodowego Programu Stypendialnego” oraz 5.000 tys. ze środków zaplanowanych w rezerwie celowej Nr 54 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, w tym 100 tys. zł przeznaczona się na promocję i obsługę programu. Kwota 100 tys. zł zostanie podzielona pomiędzy poszczególne województwa. Środki w wysokości 6,25 tys. zł dla każdego województwa przeznaczone zostaną na promocję programu w regionie i pokrycie wydatków związanych z przeprowadzeniem konkursów i innymi kosztami niezbędnymi do realizacji zadania.